

Transformasi perladangan burung walit : *B*ari gua ke rumah mewah

Oleh : Nurshuhada Solahudin

Bahagian Penyelidikan dan Inovasi, Jabatan Perkhidmatan Veterinar

Burung walit merupakan burung yang sangat unik berbanding burung-burung lain kerana menghasilkan sarang burung yang boleh dimakan. Burung kecil ini seringkali disalah anggap sebagai burung layang-layang. Namun ciri-ciri istimewa burung walit yang membezakannya dari burung layang-layang ialah saiz badannya yang kecil; 7.5-13 cm sahaja dan ianya tidak bertenggek di atas kabel atau dahan, sebaliknya berpaut atau bergantung menggunakan jari disebabkan kakinya yang terlalu pendek dan lemah. Perbezaan lain antara burung walit dan burung layang-layang ialah sarang burung layang-layang diperbuat daripada rumput, tanah liat, ranting dan bulu serta tidak boleh dimakan, manakala sarang burung walit diperbuat daripada rembesan air lur yang berwarna putih.

3 kumpulan burung walit yang menghasilkan sarang yang boleh dimakan ialah Burung walit sarang putih (*A. fuciphagus*), burung walit sarang hitam (*A. maximus*) dan burung walit perut putih (*C. Esculent*). Ketiga-tiga burung walit ini hanya terdapat di kawasan Asia Tenggara sahaja iaitu Malaysia, Indonesia, Thailand dan Vietnam.

Penemuan sarang burung walit dikatakan secara tidak sengaja kira-kira 600 tahun dahulu oleh Laksmana Zeng He (1371-1433). Semasa dalam pengembaraannya ke Archipelago Melayu, bahtera mereka di pukul badai dan terdampar di sebuah pulau. Anak-anak kapal menemui sarang burung di dalam gua dan memasaknya sebagai makanan kerana menyangkakan ianya ialah rumpai laut. Semenjak itu, sarang burung walit menjadi juadah istimewa terutama kepada kaum Cina.

Habitat semulajadi burung walit ialah gua. Mereka membuat sarang dan membiak didalam gua. Burung walit juga dikatakan sejenis burung yang setia. Walaupun mampu terbang sehingga jarak 50km sehari, burung walit ini akan kembali semula ke tempat dia bersarang. Seiring dengan peredaran masa; ketepuan populasi, sumber makanan dan pelbagai faktor lain, habitat burung walit turut berubah dari gua yang jauh dari manusia ke rumah-rumah terbiar di kawasan penempatan. Eksploitasi berlebihan sarang burung walit gua juga menyebabkan burung walit keluar dari habitat semulajadi. Bagi memastikan pengeluaran hasil sarang burung yang berterusan dan perlindungan kepada populasi burung walit, integrasi burung walit ke penempatan manusia merupakan sesuatu perkembangan yang positif. Dengan itu, perladangan burung walit secara adaptasi kepada persekitaran manusia mula berkembang.

Ketika awal perladangan walit di rumah diterokai, kebanyakan pengusaha menjadikan rumah kedai di pekan atau di bandar sebagai premis. Namun dengan berkembangnya industri burung walit di Malaysia, ramai pengusaha yang berani melabur bagi pembinaan rumah walit yang lebih besar dan luas. Kos sesebuah rumah burung walit boleh mencapai jutaan ringgit, oleh itu pengusaha perlu memastikan yang rumah burung walit tersebut mendatangkan hasil yang diinginkan.

Secara semulajadinya, burung walit gemar bersarang di kawasan gelap dan lembab. Oleh itu, rumah burung walit yang dibina mestilah mempunyai ciri-ciri tersebut. Mengikut garis panduan yang dikeluarkan oleh Jabatan Perkhidmatan Veterinar, sebuah premis sarang burung walit mestilah mengekalkan suhu di antara 26°C-30°C, kelembapan dalam lingkungan 80%-90% dan keamatan cahaya kurang 1lux didalam premis.

Bahan binaan, reka bentuk dan bantuan teknologi sesebuah premis walit mampu membantu mencapai ciri-ciri yang diperlukan. Batu-bata merah merupakan bahan binaan terbaik bagi sesebuah premis walit kerana batu-bata merah mampu mengurangkan penyerapan haba dari luar sekaligus mengurangkan perubahan suhu yang ketara di dalam rumah walit. Pemasangan lapisan dinding kedua atau bahan penebat haba juga boleh mengurangkan lagi suhu di dalam rumah. Selain daripada dinding, siling rumah juga menjadi punca haba masuk ke dalam rumah walit. Kaedah bumbung berlapis (zink di atas bumbung konkrit) dan meletakkan penebat seperti polisterin di atas panel siling juga boleh mengurangkan suhu di dalam rumah.

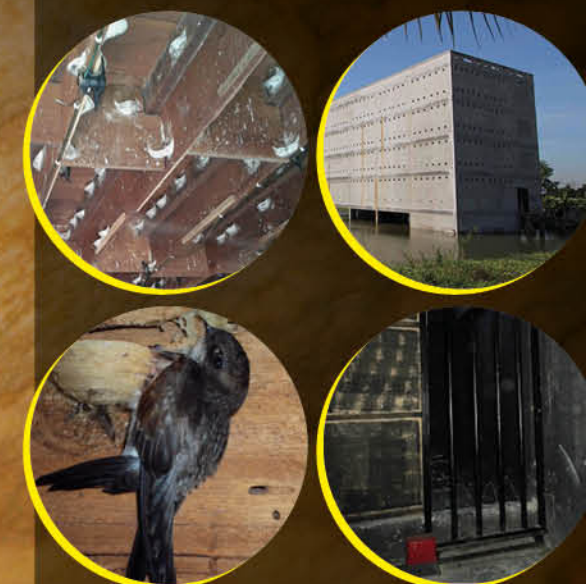
Bagi mengawal kelembapan di dalam rumah, mesin pelembab yang dikawal oleh alat pengawal masa mesti dipasang. Pada suatu ketika, pengusaha walit gemar menggunakan kaedah kolam yang dibina didalam rumah walit namun kini penggunaan mesin pelembab adalah lebih praktikal dan mengelakkan anak burung walit yang baru belajar terbang lemas didalam kolam serta pembiakan nyamuk.

Pengusaha mesti mengambil kira kedudukan dan bentuk pintu masuk burung walit kerana ruang ini akan mempengaruhi pencahayaan di dalam rumah burung. Pemilihan lubang masuk burung juga disarankan mengikut arah laluan burung walit pulang pada waktu petang. Selain daripada menyediakan persekitaran yang bersesuaian, keselamatan burung walit dan hasilnya mestilah dijaga. Rumah burung walit juga dilengkapi dengan alatan keselamatan bagi mencegah kecurian dan haiwan pemangsa. Hampir semua rumah burung walit, sama ada rumah kedai atau rumah tunggal, dilengkapi dengan pemasangan pintu besi khas yang susah untuk dipecahkan atau diumpil. Pengusaha juga memasang kamera litar tertutup, sistem penggera

" Pemilihan lubang masuk burung juga disarankan mengikut arah laluan burung walit pulang pada waktu petang. Selain daripada menyediakan persekitaran yang bersesuaian, keselamatan burung walit dan hasilnya mestilah dijaga."

" Bagi rumah burung walit yang dibina didalam rumah kedai atau kawasan penempatan yang padat, para pengusaha mestilah mengikut peraturan-peraturan yang telah ditetapkan oleh pihak berkuasa tempatan.."

serta kawat besi di kawasan bumbung dan pintu masuk burung. Seseengah rumah burung walit terutama yang terletak di ladang kelapa sawit menggunakan pintu automatik di ruang masuk burung bagi mengelakkan cerobohan burung hantu. Dengan perkembangan teknologi terkini, rumah burung walit turut dilengkapi dengan teknologi keselamatan yang lebih canggih seumpama sistem keselamatan di bank bagi menjaga sarang burung walit dan populasi burung walit di dalam rumah tersebut.

Bagi rumah burung walit yang dibina di dalam rumah kedai atau kawasan penempatan yang padat, para pengusaha mestilah mengikut peraturan-peraturan yang telah ditetapkan oleh pihak berkuasa tempatan dari aspek kelulusan untuk membina rumah burung walit, kebersihan rumah burung walit dan kelantangan bunyi audio juga hendaklah tidak melebihi had agar tidak mengganggu jiran-jiran disekitar. Kesediaan pengusaha untuk mematuhi peraturan bukan sahaja menjamin keamanan persekitaran penduduk, juga menjamin kelangsungan kuwajudan rumah burung walit tersebut untuk jangka masa panjang tanpa ada aduan.